

i stand til at udnytte ret meget af informationsmængden. Materialet er der, ligeledes visionerne, men ingen ved rigtig at udnytte det.

Sten Folving

Martin Born: Die Entwicklung der Deutschen Agrarlandschaft.

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1974, 185 s. 12×20 cm.

Indledningsvis gennemgår bogen de forskellige angrebsmåder i forskningen af landbrugslandskabet. Derpå behandles emnet kronologisk, idet der dog lægges vægt på en regional behandling inden for hver tidsperiode.

Det er interessant at lægge mærke til de mange lighedspunkter mellem det tyske og danske landbrugslandskabs udvikling, selv om der ikke altid har været tidsmæssigt sammenfald; dog har de fleste strømninger været gældende for hele Nordvesteuropa. Specielt er det oplysende at se udviklingen i landbruget fra slutningen af 1700-tallet. Her redegør forfatteren for de nye afgrøders indførelse i forskellige egne af Tyskland og omlæggelserne i udnyttelsessystemerne mod mere kvægavl, mere kornavl eller mod dyrkning af sukkerroer som tegn på en begyndende industrialisering af landbruget.

Bogen har et væld af litteraturhenvisninger (40 sider), men desværre ingen illustrationer eller tabeller – det sidste med velberåd hu fra forlagets side ifølge forordet.

Kr. M. Jensen

Alan Mayhew: Rural Settlement and Farming in Germany.

Batsford Historical Geography Series, London 1973, 15×22 cm. £ 4.00.

I en god historisk oversigt har forfatteren formået at uddrage hovedtrækkene af den meget omfattende litteratur om tysk landbebyggelse og om matrikulære forhold i forskellige egne af Tyskland – øst som vest. Bogen giver udviklingen af landsbytyperne og belyser, hvornår ekspansioner og nedlæggelser i landbrugsarealerne har fundet sted i ældre tid. Gennem de mange gengivelser af topografiske kort får man et godt indtryk af gård- og markbeliggenheden i forskellige egne med hovedvægten på Nordtyskland; kolonisationen

af de store skov- og mosearealer og polderlandskabets specielle kår beskrives. I et relativt lille kapitel omtales udskiftningen i 1800-tallet og de betydelige ændringer – gennem en Flurbereinigung – i det stærkt opsplittede tyske landbrugslandskab i de senere år. Ligeledes nævnes de tidligere østtyske godssers opsplitning på mange småbrug lige efter 2. verdenskrig og den senere kollektivisering af disse brug i 1950'erne.

Forfatteren anvender i vid udstrækning tyske termer; det gør sammenligninger med tysksproget litteratur lettere, og det tvinger også forfatteren til at definere begreberne omhyggeligt. Man kunne have ønsket mere om driftssystemerne i tysk landbrug gennem tiderne, men bogen giver en glimrende indføring i landbebyggelsens geografi.

Kr. M. Jensen

J. Negendank: Trier und Umgebung.

(Sammlung Geologischer Führer, Bd. 60). Gebrüder Borntraeger, Berlin, Stuttgart 1974. 116 s., 21 fig., 3 kortskitser og 1 geologisk kort. 13,5×19,5 cm. DM 35.00.

Den anden af de to nyudsendte geologiske førere omhandler egnen omkring Trier, d.v.s. den vestlige del af Hunsrück og den sydlige del af Eifel. Eifels Laacher og vulkan område er behandlet i Führer nummer 56.

Også her gives der først en oversigt over lagserien, der omfatter Nedre Devon, tiden fra Rotliegendes til Lias og endelig tertiæret og kvartæret. Derefter følger beskrivelse af 10 ekskursioner. Bag i bogen findes et stort farvelagt geologisk kort over hele Eifel og Hunsrück i målestok 1:200.000.

Kaj Hansen

Herbert Paschinger: Steiermark.

Steirisches Randgebirge, Grazer Bergland, Steirisches Riedelland. (Sammlung Geographischen Führer, Bd. 10). Gebrüder Borntraeger, Berlin, Stuttgart 1974. 251 s., 7 kort, 4 tabeller. 11,5×19,5 cm. DM 24.80.

Foruden de geologiske førere har Borntraeger også udsendt en række geografiske førere. Den her foreliggende nr. 10 omhandler den østrigske forbundsstat Steiermark på Alpernes sydøstskråning.

Også i disse små bøger gives der først

en almindelig oversigt over områdets geografi, og her er det naturligt, at selve Alpekkædens geologiske opbygning kun gennemgås i store træk, mens der er lagt mere vægt på overfladerelieffet og dets tilblivelse. Tillige gennemgås klima, jordbund og vandløb, både disses udvikling og vandføring. Så kommer plante- og dyreliv og endelig mennesket og landskabet.

På ca. 31 sider gives her en fortællende orientering om befolkningsindvandring helt fra stenalderen, om landbrugets udvikling og historie, om bebyggelsen og opdyrkningen i landområderne og om markedspladser og byer, og det er forbavsende, så meget det er lykkedes forfatteren at få med på denne ret begrænsede plads.

Endelig gennemgås 6 ekskursioner i Steirisches Randgebirge og Grazer Bergland, 7 ekskursioner i Riedelland og Grazer Bucht og til sidst 4 byekskursioner. Også i disse ekskursionsbeskrivelser gennemgås såvel naturen som menneskelivet. Udover et udviklings- og funktionskort over byen Graz er illustrationsmaterialet noget mangelfuldt, og et større kort over hele området, som man finder det i mange af de geologiske førere, havde været ønskeligt.

Kaj Hansen

B. Plöschinger & S. Prey: Der Wienerwald.

(Sammlung Geologischer Führer, Bd. 59). Gebrüder Borntraeger, Berlin, Stuttgart 1974. 141 s., 23 fig., 2 kort. 13,5×19,5 cm. DM 36.00.

Forlaget har igen udsendt to af deres fortræffelige små geologiske førere. Bd. 59 omhandler Wienerwald i Østrig. Dette område falder i to dele, nemlig 1. Flyschzonen og 2. den kalkalpine Wienerwald. Ved omtalen af hvert af disse afsnit gives først en oversigt over lagserien og derpå en beskrivelse af ekskursionerne.

Flyschzonen omfatter lagserien fra Neokom til nedre eller mellemste Eocæn, men i den underliggende klippezone findes en lagserie fra Øvre Trias til Nedre Kridt.

Lagfølgen i Flyschen er den sædvanlige vekslen mellem mergel, lerskifer og sandsten, og det er ganske interessant at se, at Ph. Kuenens teori om turbiditstrømme (faldende slamstrømme), som han fremsatte i Groningen i 1951 og demonstrerede på det lange molasseprofil uden for